

Belgische werknemers beleggen aan 3,25 % gegarandeerd De (on)zekerheid van aanvullende pensioenen

Woensdag 24 oktober 2012

Uw veiligheid, onze zorg.

Baloise Group

Agenda

- De 2de pensioenpijler
- De minimum waarborg
- Vergelijkbare regelingen in het buitenland
- Blijft de minimum waarborg haalbaar?
- Conclusies

Bron statistieken en informatie

NBB – FSMA – Assuralia

De Tijd – Life & Benefits

AON Hewitt, Werner Keeris – PWC, Kurt Cappoen

OESO-rapport Pension Outlook 2012

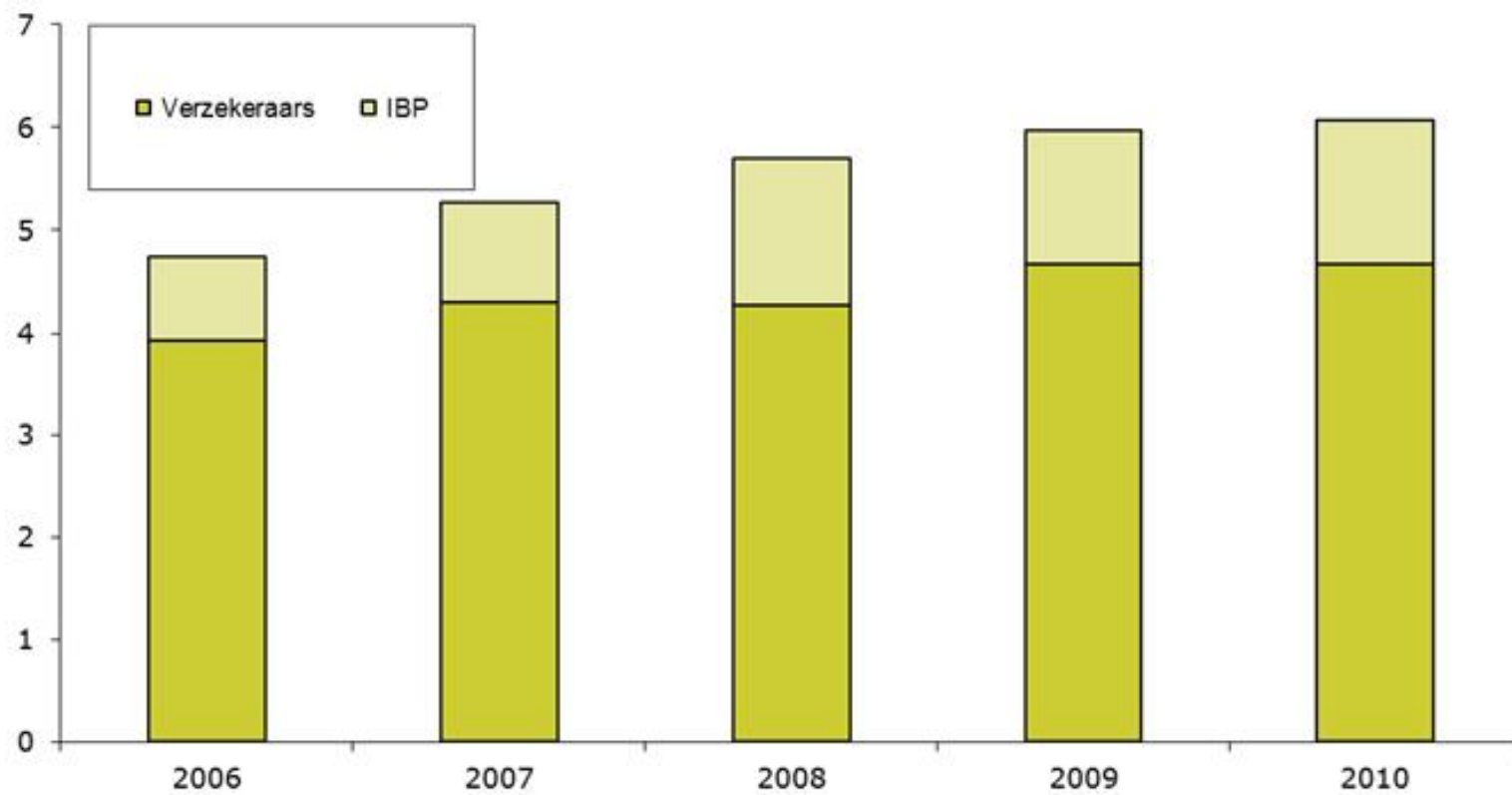
Baloise Insurance, Nancy Loos en Luc Daemen

De 2de pensioenpijler: de aanbieders

	Groepsverzekeraars	Instellingen voor Bedrijfspensioenen (IBP's) - Pensioenfondsen
Aantal	53	232
Verbintenis	Resultaat (Tak 21) Middelen (Tak 23)	Middelen
Incasso <i>In Miljard Euro</i>	4,75 (77%)	1,41 (23%)
Reserves <i>In Miljard Euro</i>	45,87 (78%)	12,77 (22%)

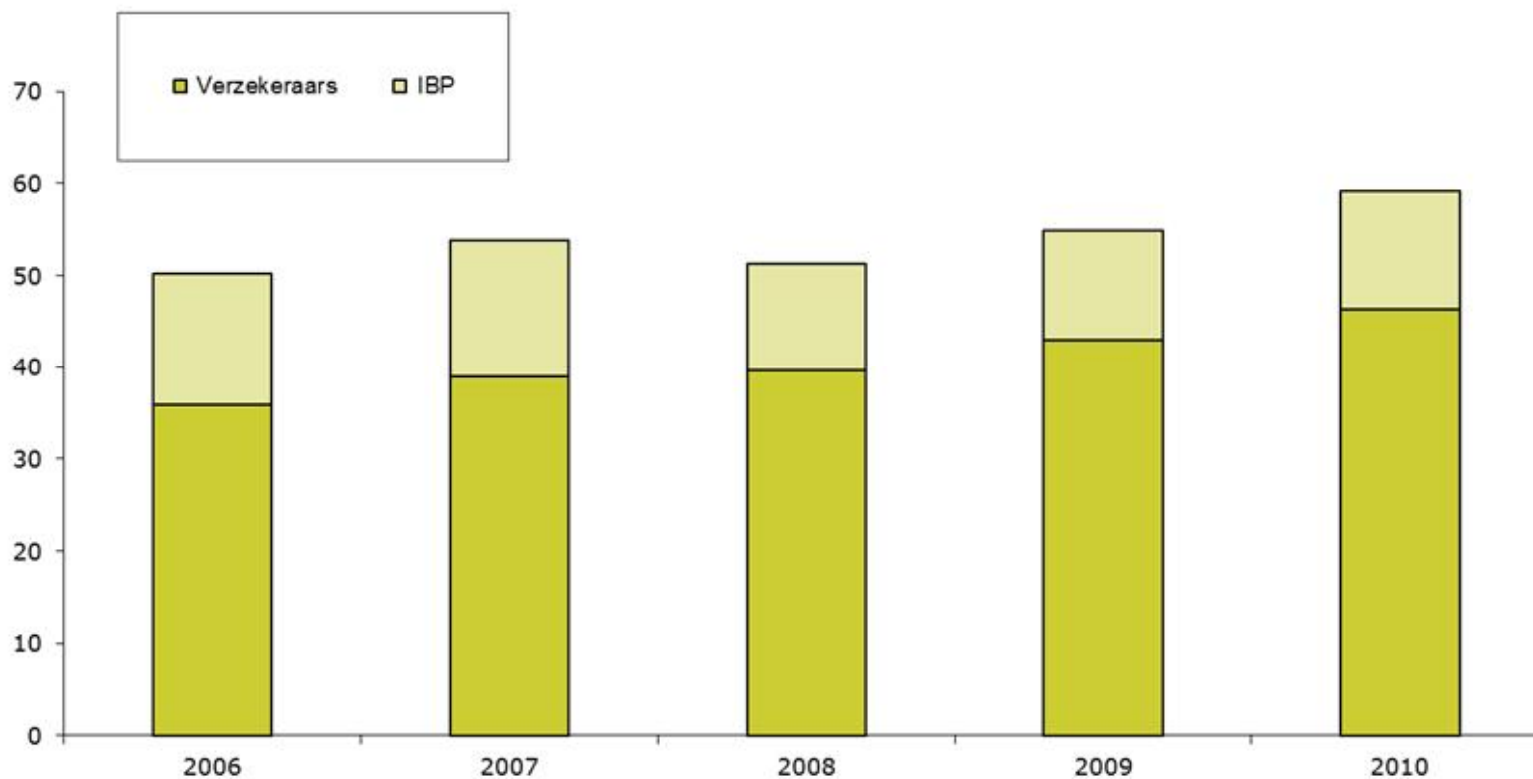
De 2de pensioenpijler: Jaarlijkse bijdragen

In Miljard Euro

De 2de pensioenpijler: reserves

In Miljard Euro

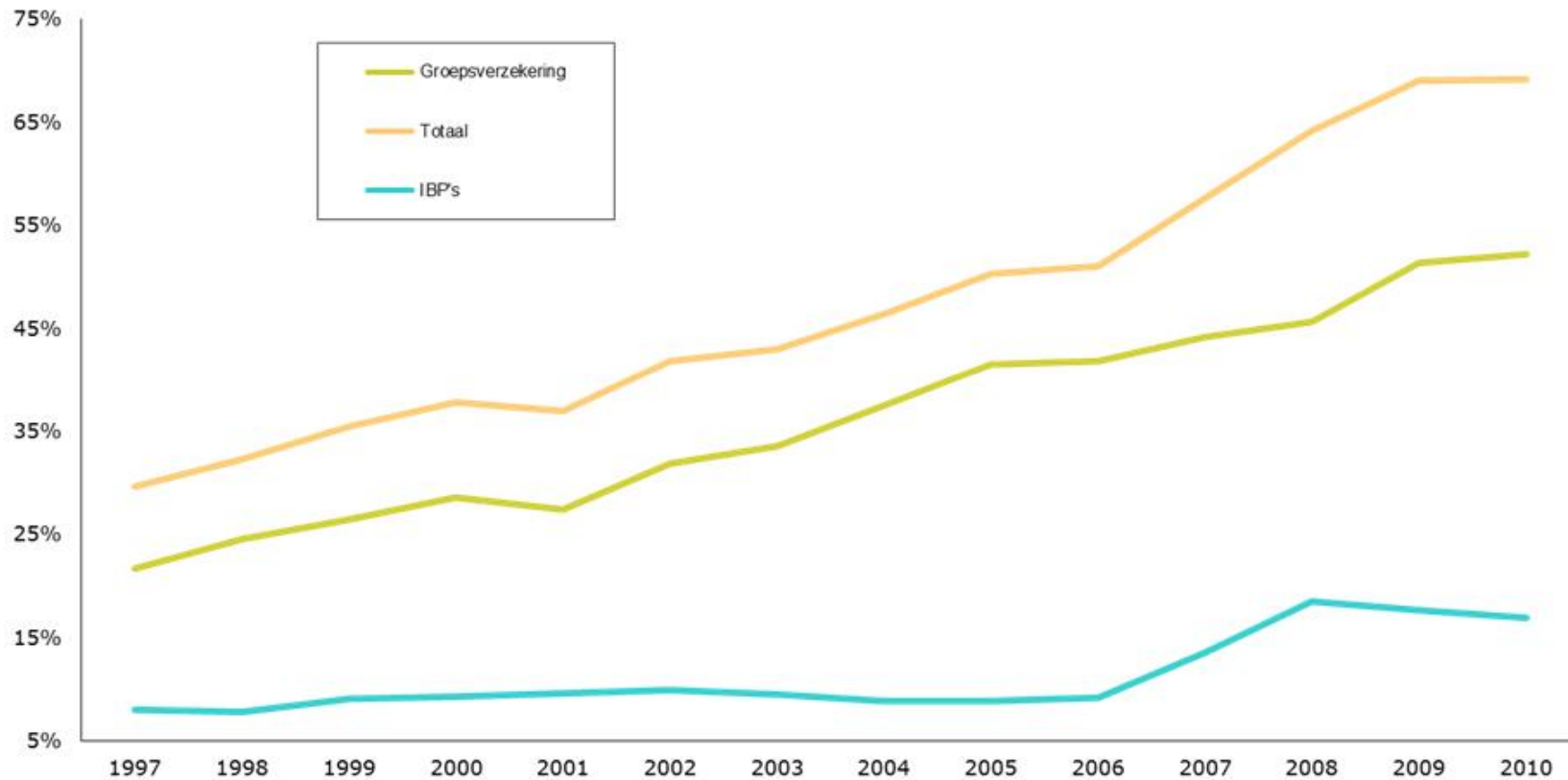

De 2de pensioenpijler: aantal aangeslotenen

Totaal aantal werknemers = 2.644.717

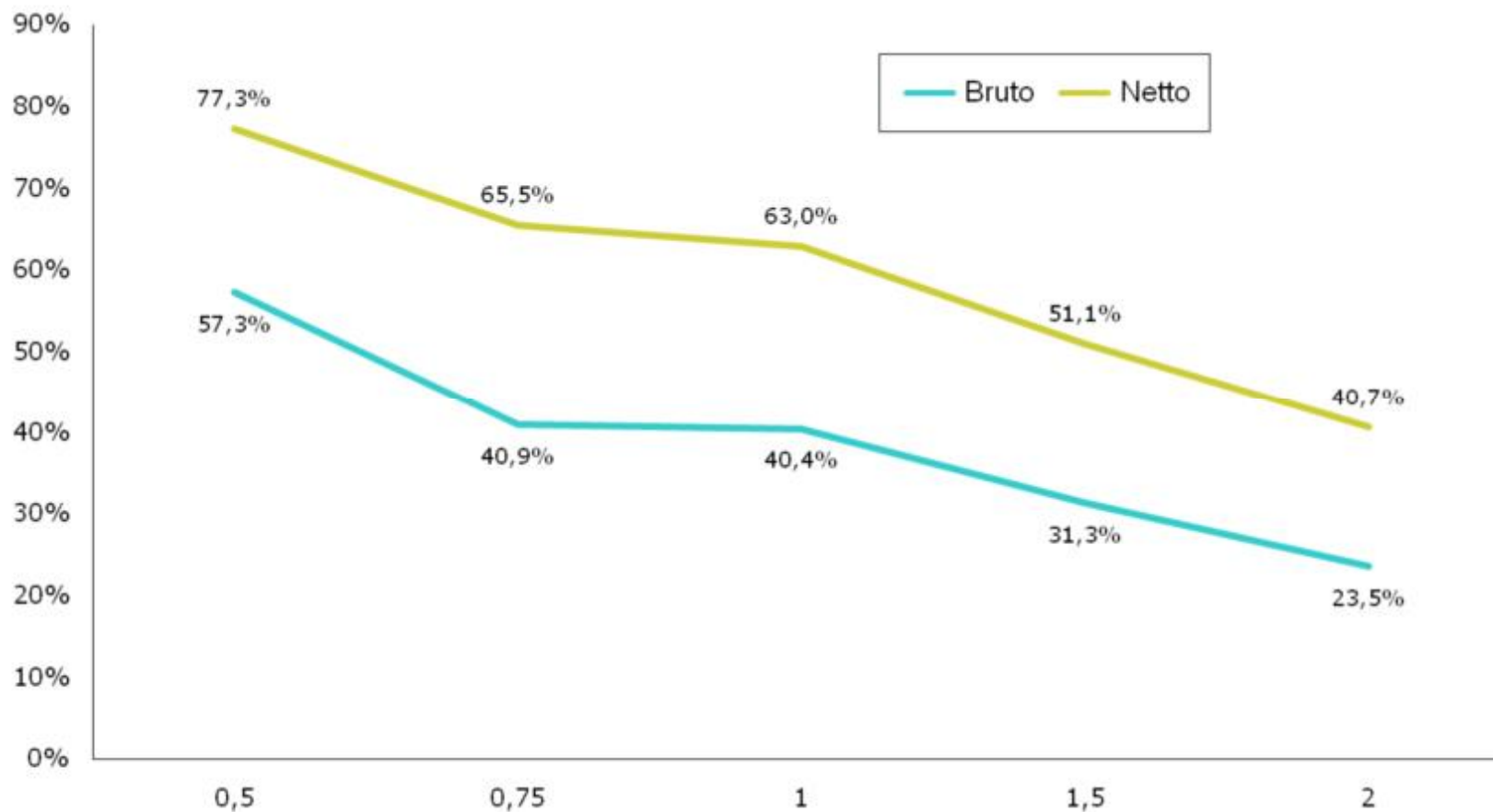
	Totaal	Verzekering	IBP's
Aantal	1.824.855	1.379.618	445.237
%	69 %	52 %	17 %

De 2de pensioenpijler: aantal aangeslotenen

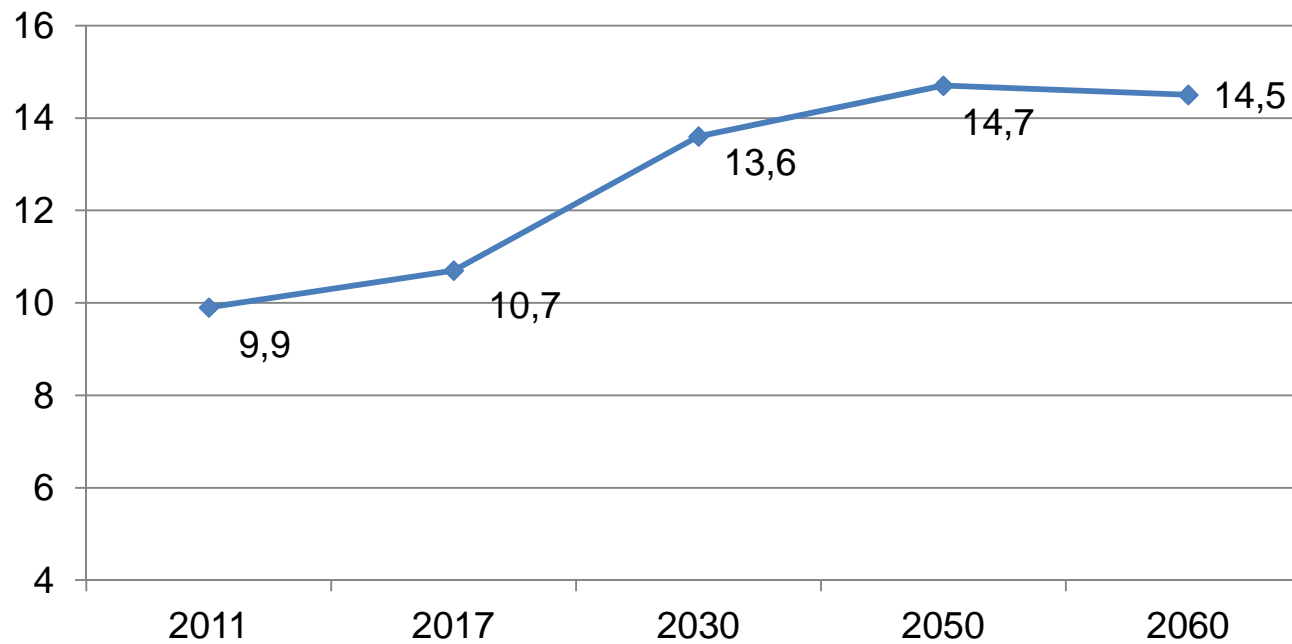
De 2de pensioenpijler: een noodzaak nu...

Vervangingsratio van de eerste pijler

De 2de pensioenpijler: ... en in de toekomst

Evolutie kost wettelijk pensioen als % BNP

De 2de pensioenpijler: soorten toezeggingen

- **Vaste bijdrage plannen** = pensioentoezegging waarbij een verbintenis wordt aangegaan tot het betalen van vooraf vastgestelde bedragen.

Voordeel = vast budget

- **Vaste prestatie plannen** = pensioentoezegging waarbij een verbintenis wordt aangegaan tot het uitkeren van een bepaalde prestatie in rente of in kapitaal.

Voordeel = vast totaal pensioen

De 2de pensioenpijler: soorten toezeggingen

- Grote verschuiving van vaste prestatie plannen naar vaste bijdrage plannen.
- Werkgevers willen een aanvullend pensioen aanbieden maar ze zoeken een vast budget en eenvoud.

	1996	1998	2000	2002	2004	2007	2010
Vaste prestatie	70 %	71 %	60 %	53 %	46 %	33 %	27 %
Vaste bijdrage	30 %	29 %	40 %	47 %	53 %	65 %	72 %

Agenda

- De 2de pensioenpijler
- De minimum waarborg
- Vergelijkbare regelingen in het buitenland
- Blijft de minimum waarborg haalbaar?
- Conclusies

De minimum waarborg: oorsprong - doelstelling

- De wetgever wil **het rendement voor de aangeslotene vrijwaren**,
 - op het gedeelte dat de aangeslotene zelf betaalt (werknemersbijdragen);
 - wanneer de aangeslotene nog geen garantie heeft, doordat het einddoel niet gedefinieerd is (vaste bijdrage plannen).
- De WAP (2004) heeft daarom
 - het bestaan van de minimum waarborg voor de aangeslotene (werknemersbijdrage) uit de Wet Colla (1996) bevestigd;
 - de verplichting op de werkgeverstoelage in vaste bijdrage plannen ingevoerd.
- Zonder de financieringswijze van de werkgever te beperken
 - groepsverzekeraar in tak 21 en/of tak 23
 - IBP
 - of een combinatie van de twee.

De minimum waarborg: 3,75% of 3,25%

	Werknemersbijdrage	Werkgeverstoelage
Vaste Bijdrage	JA = 3,75%	JA = 3,25%
Vaste Prestatie	JA = 3,75%	NEEN
Kosten	NEEN = netto-rendementswaarborg	JA, tot maximum 5%
Onmiddellijk?	Ja	Eerste 5 jaar op basis van gezondheidsindex

De minimum waarborg: 3,75% of 3,25%

- Minimum waarborg op werknemersbijdragen
 - is gelijk aan 3,75% (vanaf 1996)
 - op de pensioenpremie zonder aftrek van kosten
- Minimum waarborg op werkgeverstoelage
 - is gelijk aan 3,25% (vanaf 2004)
 - op de pensioenpremie na aftrek van kosten (maximaal 5 %)
 - binnen de 5 jaar na aansluiting wordt de gezondheidsindex gebruikt, indien lager
- Na uitdiensttreding geldt een 0% waarborg tot op het ogenblik van de overdracht.

De minimum waarborg: werking

- Geldt niet ten alle tijde of periodiek, maar **enkel bij uitdiensttreding, pensionering** of opheffing van het pensioenplan.
- Is ten laste van **de werkgever** : Indien de verworven reserves (inclusief de verworven winstdeling) kleiner zijn dan het bedrag van de minimum waarborg, moet de werkgever het verschil financieren via de
 - ‘vrije’ middelen in het financieringsfonds (waar geen verplichting tegenover staat)
 - storting van een extra koopsom (in het financieringsfonds).

De minimum waarborg geldt levenslang!

- Als de aangeslotene kiest voor het ‘renterecht’, dan moet die rente berekend worden op basis van een rentevoet van 3,25% (= de minimum waarborg).
- De werknemer heeft een ‘**gratis optie**’ om de omzetting van zijn pensioenkapitaal in rente te vragen.
- De kostprijs van dit renterecht is ten laste van **de werkgever** die de uitkering van de rente moet externaliseren.
 - de werkgever riskeert te moeten bij financieren.
- Dit renterecht kreeg tot op vandaag geen aandacht.
 - Wat als de gewaarborgde rentevoeten verder dalen?

De minimum waarborg: En de zelfstandigen?

- De minimum waarborg bedraagt **0%** en geldt
 - enkel voor VAPZ en RIZIV
 - niet voor IPT- of groepsverzekeringen
 - niet in geval van pensionering binnen de 5 jaar.
- De minimum waarborg is ten laste van de verzekeraar.
- Voor VAPZ en RIZIV is er ook een renterecht ten koste van de pensioeninstelling op basis van de laatste rentevoet die in het contract is toegepast.

Resultaat :

Verzekeraars bieden geen Tak23 aan in deze producten.

Agenda

- De 2de pensioenpijler
- De minimum waarborg
- Vergelijkbare regelingen in het buitenland
- Blijft de minimum waarborg haalbaar?
- Conclusies

Vergelijkbare regelingen in het buitenland?

Het OESO-rapport (Pensions Outlook 2012):

“The financial and economic crisis has highlighted the uncertainty of retirement income derived from savings plans, in particular those based on DC-formulas.”

- De reserves in sommige landen worden risicovol belegd.
- De vaste bijdrage plannen nemen sterk in aantal toe en worden gebruikt voor de financiering
 - van het verplicht pensioenstelsel (1ste pijler);
 - van de 2de pensioenpijler, waar de democratisering deze groei nog heeft versterkt.

Vergelijkbare regelingen in het buitenland?

- Twee mogelijke denkpistes voor een oplossing
 - een aanbevolen life cycle investeringsstrategie
 - minimum garanties tijdens de accumulatiefase (MRG)
- Grote verschillen qua minimum waarborg
 - in de hoogte van de minimum waarborg
 - een nominale of reële minimum waarborg
 - periode waarin de minimum waarborg geldt
 - wie de minimum waarborg garandeert
 - een absolute of relatieve minimum waarborg
 - ...

Vergelijkbare regelingen in het buitenland?

Relatieve target door de leverancier (meestal pensioenfonds)

■ Chili

- bandbreedte in functie van het gekozen fonds
- +/- 50 % van de norm in functie van het type fonds

■ Polen

- gelijkaardig aan Chili, ook 50 % van een norm

■ Slovenië

- 40 % van de gemiddelde jaarlijkse rente op overheidsobligaties

■ Denemarken

- uitvoerder van het nationaal verplicht vaste bijdrage plan bepaalt zelf de minimum garantie in functie van langetermijnrente

Vergelijkbare regelingen in het buitenland?

Absolute target door de leverancier (meestal pensioenfonds)

■ Zwitserland

- 5 keer aangepast sinds 2003 (tussen 3,25 % en nu 2 %)
- wordt straks gekoppeld aan gemiddelde opbrengst van de overheidsschuld op 7 jaar

■ Tsjechië

- 0 % per jaar

■ Slovakije

- 0 % per 6 maanden (sinds 2009)

■ Japan

- er moet minimum één keuze zijn met kapitaalsgarantie

Vergelijkbare regelingen in het buitenland?

Absolute target door de werkgever (sponsor)

■ Duitsland

- Riester hervorming bepaalt de garantie op 0 % bij pensionering (en op de cash die bij transfer overkwam)
- als “Riester pensioenen” onderdeel zijn van een bedrijfspensioen wordt de werkgever hiervoor verantwoordelijk

■ België : uniek

- Hoogte, breedte en lengte van de waarborg
- Verplichting van de werkgever
 - vaste bijdrage plan wordt vaste prestatie plan!

Agenda

- De 2de pensioenpijler
- De minimum waarborg
- Vergelijkbare regelingen in het buitenland
- Blijft de minimum waarborg haalbaar?
- Conclusies

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

- In het verleden wel

	2009	2008	Over de laatste				
			3 jaar	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
Groepsverzekeraar	4,20 %	4,14 %	4,31 %	4,36 %	4,44 %	4,92%	5,81 %
IBP	16,08 %	- 20,50 %	- 2,19 %	3,19 %	1,49 %	5,84 %	5,78 %
OLO	3,93 %	4,44 %	4,24 %	3,99 %	4,39 %	4,88 %	5,80 %
inflatie	- 0,04 %	4,49 %	2,07 %	2,16 %	2,11 %	1,89 %	2,13 %

- Rendement ligt zeer dicht bij de OLO.
- Verzekeraars realiseerden probleemloos en zonder grote schommelingen het vereiste rendement.
- De IBP's realiseerden met grote volatiliteit en enkel op de zeer lange termijn het vereiste rendement.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- De groepsverzekeraar waarborgen in tak21-contracten
 - 4,75 % tot 1/1/1999
 - 3,25 % vanaf 1/1/1999 tot ...
- Afhankelijk van de resultaten die de verzekeraar haalt, kent hij bovenop deze rentevoet een winstdeling toe.
- Op basis van deze gewaarborgde rentevoeten, eventueel verhoogd met de winstdeling, was de minimum waarborg van de werkgever praktisch in alle gevallen afgedekt door de verzekeringsovereenkomst.
- Werknemersbijdragen werden de laatste jaren niet meer gestimuleerd door verzekeraars.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- De verzekeraars hebben door de striktere solvabiliteitsregels (Solvency II) aandelen in de laatste jaren geweerd en massaal vervangen door overheidsobligaties van de sterkere eurolanden. Ze hebben vandaag nog minder dan 6% van hun portefeuille in aandelen belegd.
- De rendementen van de OLO's sterk onder druk. Rente gezakt tot 2,4%.
- De overheidsobligaties van de andere sterke eurolanden staan nog lager. Rente op Duitse staatsobligaties schommelt rond de 1,3%.

Groepsverzekeraar kan de 3,25% niet meer halen.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

GRAB

Australia 61 2 9777 8600 Brazil 5511 3048 4500 Europe 44 20 7330 7500 Germany 49 69 9204 1210 Hong Kong 852 2977 6000
Japan 81 3 3201 8900 Singapore 65 6212 1000 U.S. 1 212 318 2000 Copyright 2012 Bloomberg Finance L.P.
SN 873638 H442-2413-1 22-Oct-12 9:48:30 CEST GMT+2:00

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- De voorbije maanden hebben een aantal verzekeraars (AXA, Allianz, Mercator, Vivium/P&V, Belfius) beslist om voor nieuwe contracten nog slechts een rentevoet van **2,25%** te waarborgen.
- Fidea biedt geen nieuwe contracten meer aan.
- AG Insurance gaat nog een stap verder en zal vanaf 1/1/2013 een lagere gewaarborgde rentevoet toe-passen op zowel de bestaande contracten als de nieuwe contracten (2,25% of 1,75%).

“Verzekeraars zetten federale regering voor het blok.” De tijd

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

Impact wijziging van de rentevoet hangt af van het type:

- Universal Life contracten → garantie op **reserves**
 - De reeds opgebouwde reserve behoudt de gewaarborgde rentevoet(en) uit het verleden tot de einddatum van het contract.
 - Op nieuwe premies is de nieuwe rentevoet van toepassing.
- Klassieke contracten → garantie op **reserves en premies**
 - De gewaarborgde rentevoet(en) voor de huidige premies blij(ft)(ven) behouden tot de einddatum van het contract.
 - Enkel op de premieverhogingen is de nieuwe rentevoet van toepassing.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- Op basis van 2,25%, plus WD, is de minimum waarborg niet meer in alle gevallen afgedekt door de verzekeraar.
- De WAP bepaalt dat de werkgever het tekort in dat geval moet bijpassen. Bedrijven die kozen voor beschikbare premie en dus een vast budget, kunnen toch extra kosten hebben.
- Aangezien 70% van de pensioenplannen bij de verzekeraars vaste bijdrage plannen zijn, zullen hun klanten in de toekomst geconfronteerd worden met tekorten op de minimum waarborg.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- 40 jarige werknemer start in bedrijf
- brutoloon = 40.000 EUR per jaar (= S)
- werkgeversbijdrage = 3 % * S = 1.200 EUR per jaar (totale kost = 30.000 EUR)
- persoonlijke bijdrage = 1 % * S = 400 EUR per jaar (totale kost = 10.000 EUR)
- pensioenplan tot 65 jaar
- minimum waarborg blijft ongewijzigd van kracht
- gewaarborgde rentevoet daalt van 3,25 % naar 2,25 %
- we houden geen rekening met inflatie, loonsverhogingen, kosten en winstdeling

op 65 jaar	werkgeverstoelage	werknemersbijdrage
pensioenkapitaal aan 2,25 %	40.581 Eur	13.527 Eur
minimum waarborg aan 3,25 %/3,75 %	46.685 Eur	16.713 Eur
Tekort	6.104 Eur	3.186 Eur
	9.290 Eur	

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- De werkgeverskostprijs stijgt met $\pm 20\%$, van 3 naar 3,6%.
 - De werkgever zal op 65-jarige leeftijd van de werknemer het tekort van 9.290 EUR moeten bij financieren.
 - Voor de werknemer heeft de daling van 3,25 % naar 2,25 % in principe geen gevolgen.
- Nuancering, er zijn “compensatiemechanismen” :
 - De winstdeling kan de lagere garantie goedmaken.
 - In bestaande contracten ligt het gemiddeld rendement op de oude premies hoger dan de garantie van 3,25 %.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- De NBB heeft als prudentiële toezichthouder de intentie om de **maximaal** gewaarborgde rentevoet (= 3,75 %) vanaf 1/1/2013 in het KB Leven te wijzigen.
- Bij de NBB leeft de idee om af te stappen van een vast %.
- De NBB zou de maximale rentevoet willen koppelen aan de realiteit van de financiële markten, meer bepaald de OLO. Op basis van de eerste simulaties zou de maximale rentevoet die de NBB voorstelt vanaf 1/1/2013 **2%** zijn.

De toezichthouder verbiedt straks de verzekeraars om de 3,25% te garanderen.

=> Probleem 'minimum waarborg' wordt kleiner/groter.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De groepsverzekeraars

- Bij een daling van de minimum waarborg zal het nieuwe percentage zowel van toepassing zijn op het spaar-bedrag als op de nieuwe premies.
- In tak21 volgen verzekeraars hun eigen logica:
 - in Universal Life zal het nieuwe percentage enkel van toepassing zijn op de nieuwe premies, terwijl op de spaarreserves het oude percentage van toepassing blijft.
 - in Klassieke contracten zal het nieuwe percentage enkel van toepassing zijn op de premieverhogingen, terwijl op de oude premies en reserves het oude percentage van toepassing.

Verzekeraars geven een bredere waarborg dan nodig op basis van de WAP.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De IBP's

- In feite geen relevante vraag voor een IBP. Garandeert geen minimum rentevoet. Werkt met een middelen-verbintenis.
- Een IBP belegt veel meer in aandelen dan een verzekeraar. Ongeveer een derde van de portefeuille.
- Het rendement is sterk afhankelijk van de evolutie op de financiële markten en kent geen stabiel verloop.
- In 2011 bedroeg het gemiddeld rendement - 0,3% door de daling van de beurzen; in de eerste jaarhelft + 4,6%.
- Eind 2011 hadden 30% van de IBP's onvoldoende reserves en moesten ze een herstelplan uitwerken.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De IBP's

Philip Neyt, voorzitter BVPI:

- De verzekeraars hebben geen reden om dynamiet te leggen onder het minimum rendement op het bedrijfspensioen.
- Het is een verplichting van de werkgevers en de pensioenbelofte is een zaak tussen werkgever en werknemer. Verzekeraars mogen minder garanderen. Het feit dat de verzekeraars het niet meer kunnen of willen, staat los van de langetermijnverbintenissen tussen werkgevers en werknemers.
- Verzekeraars leveren onnodig de tariefgarantie op elk moment, garanderen te veel en zijn niet creatief.
- Solvency II maakt dat ze te veel in obligaties met lage rendementen beleggen en te weinig in de reële activa en in groeilanden. Ze missen opportuniteiten.

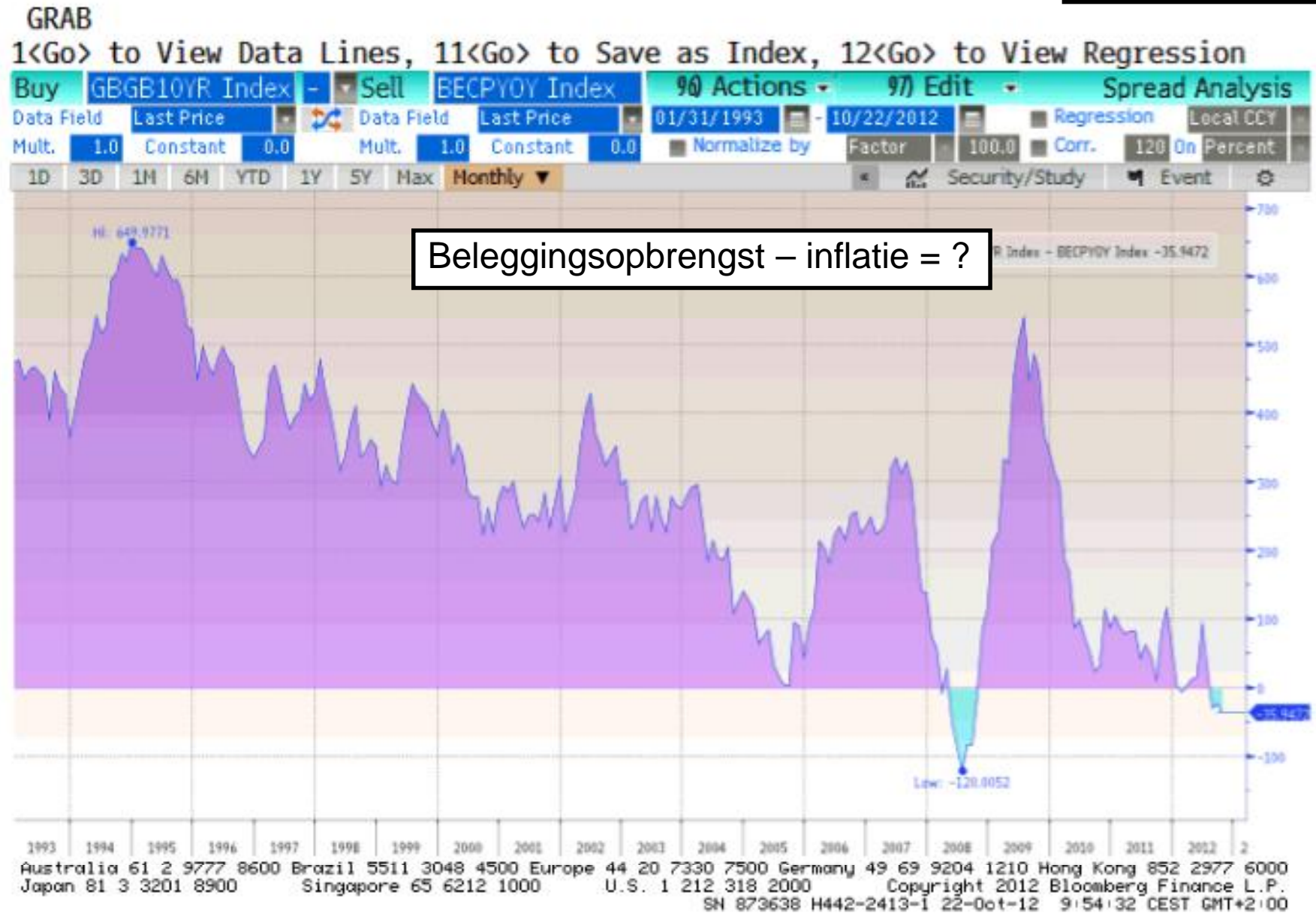
Blijft de minimum waarborg haalbaar?

Werkgevers en werknemers

- Het VBO, VOKA en Unizo hebben de regering gevraagd om de minimum waarborg te herzien en af te stemmen op de realiteit van de financiële markten.
- De vakbonden verzetten zich tegen een verlaging van de minimum waarborg:
 - Een eenzijdige verlaging is contractbreuk.
 - De minimum waarborg is een langetermijngarantie.
 - De waarborg op deze vorm van uitgesteld loon moet minstens de inflatie (= 2,8 %) afdekken.
 - Er is nood aan zekerheid en harde garanties om het vertrouwen in de 2de pijler te behouden.
 - Deze ingreep draagt niet bij aan de stimulering, democratisering en veralgemening van 2de pijler.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

Een belegging moet minstens de inflatie kloppen.

Blijft de minimum waarborg haalbaar?

De minister van Pensioenen

- Aangezien de sector verdeeld is, is de Minister van Pensioenen niet bereid de minimum waarborg te herzien.
- De Minister van Pensioenen liet wel een opening door te stellen dat hij de kwestie zal meenemen in de onderhandelingen van het Interprofessioneel Akkoord in het najaar.
- De nieuwe minister?

Wordt een topic van het (overvolle) sociaal overleg.

Agenda

- De 2de pensioenpijler
- De minimum waarborg
- Vergelijkbare regelingen in het buitenland
- Blijft de minimum waarborg haalbaar?
- Conclusies

Conclusies

- Verzekeraars zullen de rente (moeten) verlagen en dit zal leiden tot bij financiering in vaste bijdrage plannen.
- Het effect zal geringer zijn dan verwacht door compensatiemechanismen, zeker op korte termijn.
- Negatief voor het (werkgevers)vertrouwen in de 2de pijler. Zij die (bewust) kozen voor een vaste bijdrage plan, verwachten dit niet. Een vast budget en geen bijkomende financiële risico's was juist het argument.
- De werkgevers en zeker de KMO's worden te weinig gehoord. Het lijkt een discussie Verzekeraars – IBP's.

Conclusies

- Werkgevers die **risico** kunnen en willen nemen, kiezen voor een IBP (bij voldoende grootte) of voor een vaste prestatie plan of Tak 23 bij een verzekeraar. Zij (en hun werknemers) profiteren misschien van de meer opbrengst op lange termijn.
- De (groeierende groep) werkgevers die hun medewerkers een extra pensioen willen aanbieden maar **een vast budget** willen, moeten de mogelijkheid blijven hebben om dat te doen. Dit is dé opzet van een vaste bijdrage plan ondergebracht bij een verzekeraar. Ze willen zekerheid op lange termijn.

Conclusies

- Om ervoor te zorgen dat er nog partijen zijn die die zekerheid willen bieden, moet de minimum waarborg afhankelijk worden gemaakt van de beleggingsmogelijkheden.
- Het is aangewezen dat de wetgever de waarborg herziet. Is de verantwoordelijkheid van de regering in samenspraak met de sociale partners.
- Het is logisch om de minimum waarborg dynamisch te maken en zo voorbereid te zijn op de toekomst.